

Dordrechts Museum (tekst: Jeanine Katsman)

Op zaterdag 27 november 2010 werd het vernieuwde Dordrechts Museum feestelijk geopend. Terwijl voor de meeste mensen de nadruk ligt op de nieuwbouw, gaan wij hieronder eens kijken wat er allemaal met het bestaande gebouw, het monument, is gebeurd. Wat is er gevonden, wat is er weg, wat is er over, wat is niet (meer) te zien?

Voorzetramen

Om te zien wat in de bestaande gebouwen is gebeurd, moet je je eerst verdiepen in de eisen die gesteld worden aan musea. Qua klimaat zijn de eisen in expositieruimten zeer streng: temperatuur en luchtvochtigheid mag maar minimaal schommelen. Hiervoor zijn flinke installaties nodig. Ook is het noodzakelijk invloeden van buitenaf zo klein mogelijk te houden. Hiervoor zijn de voorzetwanden en –ramen bedacht. De voorzetramen garanderen ook de inbraakveiligheid, en in de voorzetwanden (en verlaagde plafonds) zijn kanalen en leidingen verwerkt.

De voorzetraamkozijnen zijn op de bestaande kozijnen geplaatst

Expositieruimten

De stijl van de expositieruimten moet zo neutraal mogelijk zijn, zodat de sfeer van de (soms wisselende) exposities niet wordt verstoord. Hiervoor moest de inrichting van de voormalige directiekamer wijken. De vier behangschilderingen, die oorspronkelijk uit de koepel in het Park Merwestein komen en in 1903 in het Dordrechts Museum zijn aangebracht, worden herenigd met het vijfde doek en voorlopig opgeslagen in het Stadsdepot tot een betere bestemming wordt gevonden.

Ook de plafondschildering uit de één na laatste expositieruimte, oorspronkelijk komend uit het pand aan de Groenmarkt 3, maar in 1944 door de toenmalige eigenaar, een

ijzerwarenhandel, aan de gemeente aangeboden, is ontmanteld en voorlopig in het depot opgeslagen.

De behangelschilderingen in de voormalige directiekamer

Trappen

De grote trap ter plaatse van de oude (en nu weer in ere herstelde) entree is vervangen door een minder steile, monumentale moderne trap.

In het bouwdeel aan de Museumstraatzijde is de trap behouden. Deze zit in een voor publiek gesloten gebied, maar bijgaand een foto. Het is een eiken trap met gesneden trappaal, balusters en lambrisering van rond 1850.

Boog

Onder het gebouwdeel aan de Vest bevinden zich vijf keldergewelven. In een van deze kelders zijn natuurstenen brokstukken gevonden. Deze zijn gedocumenteerd door de gemeentelijke bouwhistoricus en de interessante stukken zijn in het Stadsdepot opgeslagen. Enkele stukken blijken van een gevelsteen te zijn. Andere lijken onderdeel van een boog te zijn. Wij zijn er niet achter gekomen waar deze boog stond. Is het een poort? Een raam- of deurkozijn?

De brokstukken zijn door de asbestverwijderaars netjes opgestapeld

*De brokstukken
van een
gevelsteen*

Gekkendeur

Bij de verbouwing is ergens in een vergeten hoekje een deur gevonden die bij het Stads Krankzinnigen- en Beterhuis behoorde, door ons gekscherend de 'gekkendeur' genoemd. Deze inrichting was tussen 1759 en 1898 in de museumgebouwen gehuisvest. In 1841 is er flink verbouwd; vermoedelijk stamt deze deur uit die tijd. Voorgesteld is om deze deur in een openbare ruimte op te hangen, zodat ook de geschiedenis van het gebouwencomplex in Dordrechts Museum zichtbaar is.

Archeologische vondsten

Tijdens de verbouwwerkzaamheden is door Bureau Monumentenzorg en Archeologie archeologisch onderzoek gedaan in de hoek tussen het restaurant en de winkel (binnen), en in de hoek van het restaurant en het gebouw aan de Museumstraat (buiten).

De oudste bewoningssporen die zijn aangetroffen, dateren waarschijnlijk uit de 16e eeuw, de periode dat het pand deel uitmaakte van het complex van het Agnietenklooster (circa 1421–1572). Het gaat om de beide zijmuren van het pand, een vloer en delen van waarschijnlijk een grote haard.

De gekkendeur

Vloer, vermoedelijk uit de 16e eeuw en behorende tot het Agnietenklooster

Eén vloer is gevonden die waarschijnlijk aan de periode van het Heilige Geest- en Pesthuis (circa 1573-1760) kan worden toegeschreven.

De meeste bewoningssporen dateren uit de periode dat het complex een Stads Krankzinnigen en –Beterhuis was, tussen circa 1760 en 1898. Op het onbebouwde buitenterrein waren verschillende riolen aanwezig. De vondsten hierin gaven aan dat de riolen inderdaad gebruikt waren door een 'ziekenhuis'. In de riolen werd namelijk een grote hoeveelheid fragmenten van pispotten gevonden. Daarnaast waren er ook veel tabakspijpjes aanwezig.

Inpandig bevonden zich ruimtes die te oordelen naar de historische kaart, waarschijnlijk zijn gebruikt als slaapkamers voor patiënten en de knecht.

Over de archeologische vondsten is meer te lezen in 'Dordrecht Ondergronds Brieffrapport 13 DORDRECHT, HOFKWARTIER - DORDRECHTS MUSEUM' van M.C. Dorst. Zie onder Literatuur op: www.dordrecht.nl/archeologie

Restauratietechnieken

In de gebouwen is hier en daar houtrot en houtworm aangetroffen. De rotte delen van de balken zijn verwijderd. De balkkoppen zijn aangegoten met een epoxyhars en versterkt met glasfiberstaven, een in de monumentenzorg vaak toegepaste reparatiemethode, die sluit rot in de balkkoppen uit.

De rotte balkkoppen zijn verwijderd en aangegoten. Deze vloerconstructie is daarna achter een verlaagd plafond uit het zicht verdwenen.

In de nieuwe entree is de bestaande marmeren vloer, die niet de hele ruimte vulde, aangevuld met zorgvuldig uitgezochte nieuwe marmerplaten. Het oude marmer is schoongemaakt.

Kortom, een ingrijpende verbouwing, waarbij nog enkele verrassende vondsten zijn gedaan.